

MEĐUNARODNA IZBORNA POSMATRAČKA MISIJA Bosna i Hercegovina – Opći izbori, 3. oktobar 2010. godine

IZJAVA O PRELIMINARNIM NALAZIMA I ZAKLJUČCIMA

PRELIMINARNI ZAKLJUČCI

Izbori održani 03. oktobra bili su drugi od potpisivanja Dejtonskog sporazuma koje su u potpunosti sprovele vlasti Bosne i Hercegovine. Način na koji su sprovedeni ovi izbori su uglavnom bili u skladu sa uvjerenjima OSCE-a i Vijeća Evrope kao i sa međunarodnim standardima za demokratske izbore, iako određeni aspekti zahtijevaju dalji rad. Ovi izbori predstavili su dalji napredak za Bosnu i Hercegovinu.

Izbori su ipak ponovo održani uz ograničenja aktivnog i pasivnog biračkog prava bazirana na etničkoj pripadnosti i mjestu prebivališta, što je rezultat Dejtonskog sporazuma. Mada je Evropski sud za ljudska prava (European Court of Human Rights - ECHR) 2009. godine presudio da su takva ograničenja nekompatibilna sa Evropskom poveljom o zaštiti ljudskih prava i sloboda, nije bilo moguće postići konsenzus o izmjenama i dopunama zakonske regulative prije izbora. Postojeći pravni okvir, takav kakav jest, i dalje krši Protokol 12 Evropske povelje o ljudskim pravima i Član 7.3 Kopenhagenskog dokumenta Konferencije OSCE-a o ljudskoj dimenziji iz 1990. godine. Izuzev tih ustavnih ograničenja, izborna zakonska regulativa pružila je, općenito uzevši, dobru osnovu za provođenje demokratskih izbora.

Birači su pred sobom imali široku paletu od 3.900 kandidata registriranih kod Centralne izborne komisije (CIK), iz širokog političkog spektra, što je uočeno na državnom i entitetskom nivou. Proces registracije bio je inkluzivan. Zainteresirane strane u izbornom procesu izrazile su povjerenje u proces registracije birača. Samo 1.065 državljana Bosne i Hercegovine sa prebivalištem u inostranstvu iskoristili su nedavno ponuđenu mogućnost da glasaju lično u diplomatskim predstavništvima Bosne i Hercegovine u inostranstvu, dok se 36.649 građana registriralo za glasanje iz inostranstva putem pošte.

Birači u samoupravnom Distriktu Brčko moraju se prvo izjasniti da li žele glasati za organe Federacije Bosne i Hercegovine, ili Republike Srpske („biračka opcija”) da bi mogli glasati. Trideset i pet posto njih to nije učinilo do isteka roka 19. jula. Nisu usvojene nikakve mjere kako bi se riješio ovaj strukturalni problem specifičan za distrikt.

CIK općenito uživa povjerenje među zainteresiranim stranama u izbornom procesu. Međutim, proces imenovanja biračkih odbora kompromitiran je time što su učesnici u izbornoj utrci nominirali članove biračkog odbora povezane sa nekom drugom strankom ili kandidatom, ili time što su razmjenjivali mjesta u odborima. Generalno gledano, izborne komisije na profesionalan način su riješile ograničen broj prigovora vezanih za izborni proces.

Predizborna kampanja uglavnom je bila mirna, iako ju je s vremena na vrijeme karakterizirala nacionalistička retorika i huškačke izjave određenih učesnika u izbornoj utrci. Mada su učesnici u

izborima govorili o ekonomskim i socijalnim temama, te pitanjima koja se tiču evropskih integracija, ustavna pitanja i etničke podjele bile su sveprisutne.

Mediji u javnom vlasništvu su se pridržavali pravnih propisa vezanih za podjednaku dodjelu besplatnog vremena emitiranja svim učesnicima u izbornoj utrci. Raznolikost stavova iznesenih u medijima omogućila je biračima da se dobro informiraju prije nego što donesu odluke. Populističkom retorikom često se skretalo sa konkretnih pitanja. Podaci do kojih je došla OSCE/ODIHR Izborna posmatračka misija (EOM) u sklopu monitoringa medija u javnom vlasništvu govore da je bilo pristranog izvještavanja, te opsežnog izvještavanja o vladinim zvaničnicima od kojih su neki također bili kandidati na izborima. Privatni mediji, a naročito štampani, prezentirali su različite stavove i bili su skloni određenim političkim subjektima. Manje stranke i kandidati bez veza u vladi ili medijima žalili su se da su na sistematski način bili nedovoljno zastupljeni u medijima.

Neki aspekti izbornog procesa mogli bi se dodatno poboljšati. Izvještaji o finansiranju kampanje podnose se tek nakon izbora, a njihova javna revizija može se izvršiti i do nekoliko godina nakon podnošenja. Proces prigovora i žalbi, iako je pružio podnosiocima žalbi efikasne pravne lijekove, nije uvijek bio blagovremen, a nametnute kazne bile su blage. „Biračka moć“ izbornih jedinica u značajnoj mjeri varira zbog zastarjelih granica. Objavljivanje zvaničnih rezultata može potrajati i do 30 dana po zatvaranju biračkih mjesta, što može utjecati na povjerenje javnosti u izborni proces.

Pravni propisi koji se tiču zastupljenosti žena na listama kandidata su ispoštovani, i 37.7 procenata kandidata u izbornim utrkama činile su žene. Međutim, kandidatkinjama je ustupljeno manje prostora nego kandidatima u izbornim emisijama koje je posmatrala OSCE/ODIHR EOM. Što se tiče zastupljenosti u izbornoj administraciji, jedina žena članica CIK-a je također i predsjednica komisije. Žene su na čelu 42 od 142 općinske izborne komisije.

Dan izbora protekao je mirno i uredno. Sve u svemu, izborna administracija je profesionalno upravljala kompleksnim i napornim izbornim procesom. Birači ispunjavali četiri listića za šest različitih istovremenih takmičenja, što je za posljedicu imalo dugotrajan proces prebrojavanja glasova.

Posmatrači su ocijenjenili glasanje kao uglavnom dobro, iako su slučajevi i porodičnog i grupnog glasanja primijećeni u oko jednoj četvrtini od posjećenih biračkih mjesta. Posmatrači su također primijetili slučajeve pretjerane gužve, glasanja putem opunomoćenika i ostale proceduralne nepravlnosti. Zbog znatne kompleksnosti procedure brojanja, devet procenata posmatrača ocijenili su proces kao “loš” ili “veoma loš” a često su primijećene i proceduralne nepravilnosti. CIK se obavezala da istraži bilo koje navode o nepravilnostima. Posmatrači su primijetili da su politički takmičari poslali zastupnike u skoro sva biračka mjesta, dok su domaći nestranački posmatrači bili prisutni samo na svakom desetom posijećenom biračkom mjestu.

PRELIMINARNI NALAZI

I. KONTEKST

Centralna izborna komisija (CIK) Bosne i Hercegovine (BiH) objavila je 05. maja 2010. godine da će opći izbori biti održani 03. oktobra. To je objavljeno u zakonski propisanom roku, prije isteka prethodnih mandata. Opći izbori 2010 su drugi koje su, nakon rata 1992.-95. godine, u potpunosti sprovele vlasti Bosne i Hercegovine.

Etničke podjele i dalje su predstavljale determinirajući faktor u političkom diskursu u zemlji. Dijelom zbog ograničenja biračkog prava baziranog na etničkoj pripadnosti i mjestu prebivališta, većina političkih stranaka se okretala svojim vlastitim etničkim zajednicama: Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD), Srpska demokratska stranka (SDS), Partija emokratskog Progresa (PDP), i druge stranke takmičile su se za srpske glasove, dok su se Stranka Demokratske Akcije (SDA), Stranka za Bosnu i Hercegovinu (SBiH), Savez za bolju budućnost (SBB) i druge stranke „udvarale“ bošnjačkim biračima. Kod Hrvata, Hrvatska Demokratska Zajednica Bosne i Hercegovine (HDZBiH), HDZ-1990, Hrvatska Stranka Prava Bosne i Hercegovine (HSPBiH) i ostale stranke takmičile uglavnom za hrvatske glasove.

Neke stranke, uključujući koaliciju Naše Stranke i Nove Socijalističke Partije (NSP), Narodnu Stranku Radom za Boljitak (NSRZB), te Liberalno-demokratsku Stranku (LDS) podržavale su pristup koji je više multietnički. Glavna opoziciona stranka, Socijaldemokratska Partija (SDP) također je tvrdila da podržava takav pristup, mada poršku tradicionalno crpi uglavnom među Bošnjacima.

II. IZBORNI SISTEM I PRAVNI OKVIR

Izborni okvir u Bosni i Hercegovini i dalje je kompleksan, i odražava jedinstvene ustavne aranžmane koji su na snazi u zemlji.¹ Ograničene ovlasti Ustavom su dodijeljene državnim institucijama, dok je većina ovlasti u rukama dva entiteta, Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS). Uz to, Distrikt Brčko ima poseban status kao autonomna samoupravna administrativna jedinica.²

Zakonodavne ovlasti na državnom nivou su u rukama dvodomne parlamentarne skupštine, sačinjene od Predstavničkog doma, čiji se članovi biraju direktno, i Doma naroda, čije se članovi biraju indirektno. Na entitetskom nivou, FBiH ima istu dvodomnu strukturu, dok RS ima Narodnu skupštinu (NS) i Vijeće naroda, čiji se članovi biraju indirektno. Dejtonskim sporazumom također je uspostavljen Ured visokog predstavnika (OHR). OHR je 1997. godine, dobio ovlasti da nameće zakone i smjenjuje zvaničnike. Ustav Bosne i Hercegovine prepoznaje Bošnjake, Hrvate i Srbe kao „konstitutivne narode“, na osnovu izjašnjavanja svakog pojedinca. Ostali građani BiH su definirani kao „ostali“.

Na državnom nivou, birači u BiH izabrali su 42 člana Predstavničkog doma BiH i tročlano državno predsjedništvo (sačinjeno od jednog Bošnjaka, jednog Hrvata i jednog Srbina). Na entitetskom nivou, birači u FBiH izabrali su 98 članova Federalnog Predstavničkog doma.³ U Republici Srpskoj, birači su izabrali 83 člana Narodne skupštine, kao i predsjednika RS-a, i dva potpredsjednika (te tri funkcije moraju obavljati Bošnjak, Hrvat i Srbin).

Izborni zakon Bosne i Hercegovine⁴ iz 2001. godine čini osnovu izbornog pravnog okvira. Zakon je doživio značajne promjene od dana usvajanja, i dopunjen je detaljnim propisima CIK-a i drugim relevantnim zakonima. Izborna legislativa uglavnom pruža dobru osnovu za sprovođenje

¹ Ustav BiH je, u formalnom smislu, aneks Općeg okvirnog sporazuma za mir (Dejtonskog mirovnog sporazuma).

² Vidjeti “Konačna presuda međunarodnog arbitražnog tribunala”, 18. august 1999. godine. Brčko Distrikt je zvanično osnovan u martu 2000. godine. Ustav BiH je, u skladu s tim, dopunjen 2009. godine.

³ Također su održani izbori za deset kantonalnih skupština, koji su posmatrani isključivo u onoj mjeri u kojoj su se odražavali na predsjedničke i parlamentarne izbore.

⁴ Izborni zakon BiH, Službeni list BiH: 23/01, 7/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 77/05, 11/06, 24/06, 33/08, 37/08, 32/10.

demokratskih i poštenih izbora, izuzimajući ustavna ograničenja aktivnog i pasivnog biračkog prava zasnovana na etničkoj pripadnosti i mjestu prebivališta.

Građanima koji se ne izjašnjavaju kao Bošnjaci, Hrvati ili Srbi je praktički onemogućeno da se kandidiraju za predsjedništva BiH i RS-a. To ograničenje predstavlja diskriminaciju i u suprotnosti je sa Protokolom 12 Evropske povelje o ljudskim pravima (Evropski sud za ljudska prava - ECHR) i Članom 7.3 Kopenhagenskog dokumenta Konferencije OSCE-a o ljudskoj dimenziji iz 1990. godine. Evropski sud za ljudska prava donio je 22. decembra 2009. godine zakonski obavezujuću odluku po kojoj je nemogućnost kandidiranja zasnovana na etničkoj pripadnosti „...nekompatibilna sa općim principima Evropske povelje o zaštiti ljudskih prava i sloboda”.⁵ Predstavnički dom Bosne i Hercegovine osnovao je početkom 2010. godine radnu grupu za to pitanje, ali ona dosad nije uspjela donijeti bilo kakvu odluku.

Aktivno i pasivno biračko pravo također je ograničeno mjestom prebivališta. Birači iz RS-a mogu glasati samo za srpskog člana bosanskohercegovačkog državnog predsjedništva, dok birači iz FBiH mogu glasati ili za bošnjačkog, ili za hrvatskog kandidata. Isto tako, Srbin prijavljen u FBiH, odnosno Bošnjak ili Hrvat prijavljen u RS-u, ne mogu se kandidirati za bosanskohercegovačko državno predsjedništvo.

Predstavnički dom BiH ima zadatak da svake četiri godine revidira granice izbornih jedinica za izbore za tu instituciju, kako bi one bolje odražavale jednaku proporcionalnost svakog glasa.⁶ Centralna izborna komisija je 2010. godine predložila nova razgraničenja, ali se članovi Predstavničkog doma BiH nisu uspjeli usaglasiti u vezi s tim prijedlogom. To je rezultiralo činjenicom da se broj registriranih birača po izabranom članu Predstavničkog doma BiH („biračka moć“), u značajnoj mjeri razlikuje od izborne jedinice do izborne jedinice, kako u FBiH, tako i u RS-u.⁷ Taj problem je također od značaja i za entitetske parlamente RS-a i FBiH.

III. IZBORNA ADMINISTRACIJA

Opće izbore sprovela je troslojna struktura koje se sastoji od Centralne izborne komisije, 142 općinske izborne komisije, u koje spadaju komisije za gradove Banja Luka, Mostar, te komisija za Distrikt Brčko, i 5.276 biračkih odbora. Sastav Centralne izborne komisije i općinskih izbornih komisija je etnički izbalansiran⁸ i njihovi članovi se imenuju na period od sedam godina.⁹ Sedam članova Centralne izborne komisije rotiraju se na mjestu predsjedavajućeg svakih godinu i devet mjeseci. Misija OSCE-a u BiH i OHR imaju savjetodavne uloge u CIK-u, ali ne i pravo glasa. Općinske izborne komisije imenuju članove biračkih odbora za svake izbore.

⁵ Prigovor su podnijela dva podnosioca romskog i jevrejskog porijekla: “Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine”, 22. decembar 2009., ECHR. ECHR se eksplicitno pozvao na rezolucije Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope kojima se BiH potiče na usvajanje amandmana na Ustav i Izborni zakon prije oktobra 2010. godine (Odluka ECHR-a, po žalbama br. 27996/06 i 34836/06, Stav 21).

⁶ Član 9.11 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

⁷ U jednom slučaju u RS-u, razlike ove vrste između izbornih jedinica 1 i 3 za izbor članova Predstavničkog doma BiH, iznose preko 45 procenata. U stavku 2.2 Kodeksa dobre prakse u izbornim pitanjima Venecijanske komisije Vijeća Evrope preporučuje se da bi prihvatljiva odstupanja od norme „trebala u rijetkim slučajevima prelaziti 10%, a nikad 15%, osim u istinski iznimnim okolnostima“.

⁸ Sastav komisije trebao bi odražavati etnički sastav općine po podacima iz zadnjeg popisa stanovništva iz 1999. godine (Čl. 2.5.1 i 2.14.1 Izbornog zakona BiH).

⁹ Članove CIK-a imenuje Komisija za izbor i imenovanja koja se sastoji od dva člana iz Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, tri iz Administrativne komisije Predstavničkog doma BiH i dva člana trenutne Centralne izborne komisije. Članove općinskih izbornih komisija nominiraju općinska vijeća, a imenovanja odobrava CIK.

Centralna izborna komisija uživala je opće povjerenja zainteresiranih strana u izbornom procesu, i funkcionirala je efikasno pri organiziranju izbora. Blagovremeno je donijela neophodne propise koji su objavljeni na njenoj web stranici. Odluke CIK-a o prigovorima i žalbama nisu objavljene, i dostavljale su se jedino na zahtjev. Komisija je redovno održavala otvorene sjednice i u većini slučajeva usvajala je odluke jednoglasno. Sjednicama koje je posmatrala OSCE/ODIHR EOM nisu prisustvovali domaći posmatrači, a prisustvovao je veoma mali broj predstavnika medija.

Članovi općinskih izbornih komisija bili su iskusni i uglavnom dobro pripremljeni za izbore. Međutim, u periodu pred same izbore, nekoliko općinskih izbornih komisija izjavilo je da nisu dobile dovoljno novčanih sredstava od općinskih vlasti, te da je to negativno utjecalo na njihove predizborne pripreme.

Svi učesnici u izborima koji su se takmičili u određenoj izornoj jedinici imali su pravo nominirati članove biračkog odbora. Općinske izborne komisije organizovale su izvlačenja u kojima je svakom takmičaru koji se takmiči na izborima dodijeljeno raspolaganje jednim mjestom u biračkom odboru. Sagovornici OSCE/ODIHR EOM-a, uključujući tu CIK i predstavnike općinskih izbornih komisija, te predstavnike mnogih političkih stranaka, primijetili su praksu u kojoj takmičari nominiraju članove biračkih odbora povezane s nekom drugom strankom ili kandidatom, odnosno u kojoj kandidati razmjenjuju mjesta u biračkim odborima sa drugim takmičarima. Ta praksa sa sobom nosi rizik osnivanja politički neizbalansiranih biračkih odbora; međutim, OSCE/ODIHR EOM je potvrdio samo nekoliko takvih slučajeva. U slučajevima nedovoljnog broja nominacija, općinske izborne komisije imenovala su građane koji su imali prethodnog iskustva¹⁰ sa radom na izborima. Do isteka roka 03. septembra imenovano je ukupno 23.700 članova biračkih odbora.

Općinske izborne komisije provele su obuku članova biračkih odbora iz oblasti procedura glasanja i prebrojavanja glasova; obuka je bila dobro organizirana, uz dobar odziv članova biračkih odbora, ali je varirala u smislu kvaliteta. Pozitivna promjena je to što je CIK pripremio priručnik za biračke odbore,¹¹ koji je podijeljen na satima obuke.

CIK je poduzeo obiman projekt poboljšanja i integriranja svoje softverske platforme, uključujući baze podataka za verifikaciju kandidata i spiskova kandidata, te unošenje, tabelarno prikazivanje i izvještavanje o izbornim rezultatima.¹² Kako bi se povećala transparentnost, u CIK-u su odlučili na svojoj web stranici objavljivati podatke o nevažećim listićima i preliminarnim rezultatima sa pojedinačnih biračkih mjesta.

CIK-ovim podzakonskim aktima reguliše se glasanje u inostranstvu, glasanje u odsustvu za raseljena lica, te glasanje putem mobilne glasačke kutije i nepotvrđenih glasačkih listića. Brojanje tih glasova se obavlja u glavnom centru za prebrojavanje u Sarajevu. Po zakonu, proces može trajati do 20 dana nakon dana izbora.

IV. REGISTRACIJA BIRAČA

CIK održava Centralni birački spisak, zasnovan na Sistemu zaštite podataka građana (Citizens Identification Protection System – CIPS) Ministarstva civilnih poslova, uvedenom u aprilu 2006. godine. Čini se da javnost općenito ima povjerenja u sistem registracije birača. Građani su mogli do 19. augusta 2010. godine provjeriti i ažurirati svoje podatke na Centralnom biračkom spisku. Po isteku tog roka broj registriranih birača iznosio je 3.126.599. Građani koji su podnijeli zahtjev za izdavanje lične karte (LK) nakon tog datuma, ili koji su imali ličnu kartu ali nisu se nalazili na

¹⁰ Trideset posto biračkih mjesta imalo je biračke odbore koje su imenovali članovi općinskih izbornih komisija.

¹¹ Ovo je rađeno u sklopu projekta finansiranog od strane Vijeća Evrope i švicarske ambasade.

¹² Projekt je implementiran u saradnji s Misijom OSCE-a u BiH, a finansirao ga je USAID.

izvatku iz Centralnog biračkog spiska, mogli su glasati putem nepotvrđenih glasačkih listića na posebnim glasačkim mjestima.¹³

Ukupno 1.065 birača se po prvi put registriralo za glasanje u inostranstvu u BiH ambasadama ili konzularnim predstavništvima.¹⁴ Dodatnih 36.649 birača u inostranstvu registriralo se za glasanje poštom. Birači u inostranstvu morali su podnijeti prijave prije 19. jula. Neki sagovornici, među kojima su i članovi CIK-a, izrazili su nezadovoljstvo zbog toga što birači u inostranstvu moraju obnavljati registraciju za svake izbore, i pretpostavku da je to potencijalni razlog slabog odziva birača u inostranstvu.

U predizbornom periodu, CIK je identificirao krivotvorene prijave za glasanje poštom iz inostranstva.¹⁵ Uslijedila je istraga, i CIK je otkrio da je nekoliko stotina glasačkih listića poštom poslano na identične adrese u inostranstvu. U jednom od slučajeva, pokrenuta je krivična istraga nakon žalbe jednog člana stranke SNSD.¹⁶ CIK će proglasiti nevažećim sve prijave za koje se dokaže da su neregularne i isključiti ih iz prebrojavanja.

Od oko 113.642 raseljenih lica (IDPs), 22.473 odlučilo je glasati u općinama u kojima su imali mjesto prebivališta 1991. godine, bilo lično, bilo putem listića za glasanje u odsustvu. Ostala raseljena lica mogu glasati u općinama u kojima trenutno imaju prijavljeno mjesto prebivališta.

Trideset i pet procenata stanovnika Brčkog (29.054) nisu imali mogućnost da glasaju ili se takmiče u izbornim trkama na entitetskom i državnom nivou, a među njima je i 3.696 birača koji prvi put glasaju na općim izborima. To je zbog činjenice da se nisu izjasnili po pitanju entitetske „biračke opcije“¹⁷, kako propisuje zakon.¹⁸

V. REGISTRACIJA KANDIDATA

Iz CIK-a javljaju da su se na općim izborima (ne računajući kantonalni nivo¹⁹) takmičile 32 političke stranke, 10 koalicija i 7 nezavisnih kandidata. Svi politički subjekti verificirani su prije isteka roka 21. maja u procesu koji su sagovornici OSCE/ODIHR EOM-a opisali kao inkluzivan. Jednoj političkoj stranci i dvojici nezavisnih kandidata nisu odobrene registracije zbog nekompletnih prijava i nedovoljnog broja potpisa građana.

Ukupno 3.900 takmičilo se na općim izborima (ne računajući kantonalni nivo) na 562 odvojene liste, što je biračima pružilo širok izbor. Tu se ubraja i 19 kandidata koji se takmiče za državno predsjedništvo (9 Bošnjaka, 7 Hrvata i 3 Srbina). CIK nije odobrio 324 iz raznih razloga, uključujući nekompletne prijave i nepoštivanje pravnih propisa.²⁰ Nije uloženi niti jedan prigovor vezan za proces registracije kandidata.

¹³ Nepotvrđeni listići se broje u glavnom Centru za prebrojavanje u Sarajevu, nakon što se podaci uporede sa podacima na Centralnom biračkom spisku, kako bi se izbjeglo višestruko glasanje.

¹⁴ Biračko mjesto za glasanje u inostranstvu može se napraviti ako se najmanje 50 birača prijavilo da glasa lično u dotičnoj oblasti. Ukoliko se taj broj ne dosegne, glasači mogu glasati poštom. Biračka mjesta su napravljena u Beču, Oslu, Kopenhagenu, Berlinu, Štuttgartu, Minhenu i Frankfurtu.

¹⁵ U Kopačima (kod Goražda), Drvaru, Bosanskom Brodu i Pelagićevu.

¹⁶ Vidjeti odjeljak o prigovorima i žalbama.

¹⁷ Po Članku 18.2 Izbornog zakona, birači u Brčkom glasaju u izbornim utrkama za RS, FBiH i BiH, u skladu sa svojim entitetskim državljanstvom.

¹⁸ Za ove izbore CIK je odredio rani rok, 19. juli 2010., 75 dana prije dana održavanja izbora. Birači su 2006. godine mogli biračku opciju odabrati i na sami dan izbora.

¹⁹ Tri koalicije, pet stranaka i šest nezavisnih kandidata takmičili su se na kantonalnim izborima.

²⁰ Na primjer, nisu bili registrovani kao birači u izbornim jedinicama u kojima su se namjeravali takmičiti.

Preko 93 procenta odobrenih kandidata podnijelo je obavezni imovinski karton CIK-u do isteka zakonskog roka 14. augusta.²¹ Suprotno zakonu, CIK nije sankcionirao kandidate koji se nisu povinovali toj obavezi, produživši umjesto toga rok do pred kraj mjeseca septembra.

VI. PREDIZBORNA KAMPANJA I FINANSIRANJE

Iako je kampanja bila u toku nekoliko mjeseci prije zvaničnog početka (putem konvencija, javnih skupova i drugih stranačkih aktivnosti), primjetno se intenzivirala nakon zvaničnog početka 03. septembra. U aktivnosti u sklopu kampanje ubrajali su se skupovi, lijepljenje plakata i postera, dijeljenje letaka, vrbovanje od vrata do vrata, kao i televizijske debate.

Kandidati glavnih političkih stranaka vodili su opsežnu kampanju širom zemlje. Mada su takmičari govorili o socijalnim i ekonomskim temama, kao i pitanjima koja se tiču evropskih integracija, ustavna pitanja i etničke podjele bile su sveprisutne.

Kampanja je protekla u atmosferi lišenoj tenzija, uz izuzetak jednog ozbiljnog incidenta.²² Nekolicina kandidata pojačano je razmjenjivala optužbe na ličnoj osnovi kako se bližio dan izbora. Također je primijećena i nacionalistička retorika. Neki od učesnika u izbornoj utrci iznosili su općenite navode o zloupotrebama administrativnih resursa. Neke političke stranke i kandidati su se uporno žalili da im je uskraćen ravnopravan pristup medijima (vidjeti odjeljak o medijima).

Većina učesnika u izborima izrazila je zabrinutost zbog propisa, kao i nedostatak transparentnosti u finansiranju kampanje. Po njihovom mišljenju, propisi su suviše restriktivni po pitanju ograničavanja donacija i diskriminiraju stranke koje nisu zastupljene u zakonodavnim organima BiH.

Zakonska regulativa ne zahtijeva od učesnika da otkriju izvore finansiranja kampanje, te prihode i rashode, prije dana održavanja izbora.²³ Zakon nalaže da se finansijski izvještaji koji se odnose na kampanju moraju podnijeti 30 dana nakon objavljivanja zvaničnih rezultata izbora. CIK često objavljuje revizorske izvještaje nakon što prođe određeno vrijeme od izbora,²⁴ čak i do nekoliko godina nakon što interes javnosti opadne. Nadalje, sankcije za kršenja propisa su blage²⁵ i čini se da imaju slab efekat odvraćanja. Udruženja iz civilnog sektora nadzirala su potrošnju velikih političkih stranaka analizirajući svote utrošene na plaćene oglase u glavnim elektronskim i štampanim medijima za vrijeme predizborne kampanje.²⁶

²¹ CIK je završio verifikaciju liste kandidata 30. jula 2010. godine. Kandidati su imali 15 dana da predaju imovinske kartone (u skladu s Članom 15.7 Izbornog zakona BiH).

²² U noći 19. septembra, u Orašju, pucano je iz vatrenog oružja na domove dvojice zvaničnika HDZ-a 1990 (od kojih je jedan ministar u federalnoj vladi i kandidat za Predstavnički dom FBiH) kao i na lokalne urede HDZ-a 1990.

²³ Finansiranje političkih kampanja je regulirano Izbornim zakonom BiH (članovi 15.7 i 15.8) i Zakonom o finansiranju političkih kampanja BiH (Član 11); potonjim zakonom reguliraju se rokovi i procedure podnošenja finansijskih izvještaja političkih stranaka. Amandmanima na Zakon o finansiranju političkih kampanja iz 2010. udvostručen je maksimalni iznos priloga jednog fizičkog lica (sad iznosi 15 prosječnih plaća: 12.000 BAM – oko 6.000 EUR) i zadržano ograničenje iznosa priloga pravnih lica (8 prosječnih plata: 6.400 BAM - oko 3.200 EUR). Ta ograničenja primjenjuju se i na priloge iz inostranstva.

²⁴ CIK-ov revizorski izvještaj o finansiranju kampanje za općinske izbore 2008. objavljen je u junu 2010. godine.

²⁵ Maksimalna kazna iznosi 10.000 BAM (oko 5.000 EUR), u skladu sa članom 6.7.1 Izbornog zakona BiH.

²⁶ Transparency International vršio je monitoring predizborne kampanje 10 političkih stranaka u medijima. Na osnovu tih podataka izvršena je procjena troškova kampanja, koja će biti upoređena sa troškovima koje će stranke zvanično prijaviti.

VII. MEDIJI

Raznovrstan i kompleksan medijski krajolik obuhvata nekih 200 emitera i 100 štampanih medija, u koje spadaju tri javna emitera koji emitiraju na području cijele države, od kojih jedan operira na državnom, a dva na entitetskim nivoima.

Državni mediji u javnom vlasništvu su se pridržavali pravnih propisa vezanih za podjednaku dodjelu besplatnog vremena emitiranja svim učesnicima u izbornoj utrci.²⁷ Mnogobrojne emitirane debate²⁸ pružile su učesnicima pravu priliku da prenesu svoje poruke biračima, ali neki od ključnih kandidata odlučili su da ne učestvuju u njima. Raznolikost stavova iznesenih u medijima u javnom vlasništvu biračima je omogućila da se dobro informiraju prije nego što donesu odluke. Međutim, populistička retorika stavljena je ispred konkretnih pitanja.

Mnogi emiteri u javnom vlasništvu pokrivali su svakodnevne događaje vezane za kampanju u posebnim emisijama posvećenim izborima (*Izborne hronike*) koje su emitirane kasno navečer, dok su emisije vijesti, koje se obraćaju široj publici, u ograničenoj mjeri pokrivale kampanje. Emisije vijesti fokusirale su se na državne i vladine zvaničnike, od kojih su mnogi također bili kandidati na izborima. U sklopu monitoringa medija²⁹, OSCE/ODIHR EOM uočio je da je o tim zvaničnicima s blagonaklonošću izvještavano u vijestima RTRS-a, javnog televizijskog kanala u Republici Srpskoj. Vijesti i političke emisije na FTV-u, javnom kanalu u FBiH, kritički su izvještavali o ličnostima koje obnašaju vlast a sklone su opozicionim stajalištima. Državni TV kanal, BHT1 je u svojim vijestima, ukupno uzevši, neutralno izvještavao o aktivnostima vlasti.

Privatni emiteri značajno su se međusobno razlikovali u izvještavanju o učesnicima u izborima; ne samo da su odražavali intenzitet aktivnosti u sklopu kampanje poduzetih širom zemlje, već su ponekad i podržavali određene političke opcije. To je slučaj sa sarajevskom televizijom TV1, koja je započela emitirati kao kanal posvećen vijestima nekoliko dana pred početak kampanje, i bila naklonjena Stranci za Bosnu i Hercegovinu. Privatni TV kanal BN iz Republike Srpske u svojim vijestima i izbornim hronikama opsežno je izvještavao o aktivnostima u sklopu kampanje, primarno se fokusirajući na glavne takmičare u RS-u. OBN, TV Hayat Sarajevo i TV Pink BiH izborima su posvetili znatno manje vremena u poređenju sa drugim kanalima. TV Hayat se fokusirao na nekoliko ključnih učesnika u izborima u FBiH, dok su u programima TV Pinka predstavljene aktivnosti nekih 30 političkih subjekata; od tih 30, SBB-u je pripao najveći dio vremena (13 procenata).

Štampani mediji ponudili su širok spektar stajališta, mada su često bili na strani, odnosno protiv određenih takmičara. *Dnevni Avaz*, dnevna novina sa najvećim tiražom u zemlji u vlasništvu predsjednika SBB-a, demonstrirao je izraženu pristranost ka SBB-u i kritizirao je ostale učesnike u izborima. *Oslobodjenje* je predstavljalo SBB u negativnom svjetlu. Dvije novine iz RS-a, *Glas Srpske* i *Nezavisne Novine*, očito su bile naklonjene SNSD-u i zvaničnicima RS-a. *Dnevni List* se fokusirao na aktivnosti hrvatskih stranaka, naročito HDZ-a 1990 i HSP-a.

²⁷ Javni emiteri imali su obavezu ustupiti subjektima najmanje tri minute besplatnog emitiranja.

²⁸ Tri nacionalna javna TV kanala omogućila su subjektima učešće u 40 debata tokom perioda kampanje.

²⁹ OSCE/ODIHR EOM je nadzirao programe javnog emitera BHT1 emitirane u udarnom terminu Federalne televizije FTV i javne televizije RTRS sa sjedištem u RS-u, kao i četiri privatna kanala: OBN, NTV Hayat Sarajevo, TV1 i BN. Nadzirani su i programi TV Pink BiH te sadržaji u novinama *Dnevni Avaz*, *Oslobodjenje*, *Nezavisne Novine*, *Dnevni List* i *Glas Srpske*.

Regulatorna agencija za komunikacije (RAK) je nadležna za regulisanje emitiranja i rješavanje prigovora koje se tiču medija.³⁰ Uloženo je petnaest prigovora vezanih za izbore, od čega su tri odbijena,³¹ a ostali su još uvijek bili u proceduri do dana izbora.³² Mali broj zvaničnih prigovora u suprotnosti je sa velikim brojem usmenih prigovora u vezi sa generalnom pristrasnošću medija.

CIK je producirao televizijske programe namijenjene edukaciji birača, koje su intenzivno emitirali i javni i privatni emiteri. No, ti programi su se svodili na instrukcije za označavanje glasačkih listića. Razne domaće i međunarodne organizacije producirale su promotivne spotove s ciljem motiviranja birača da izađu na izbore.³³

VIII. PRIGOVORI I ŽALBE

Pravni okvir za žalbe je obiman i omogućuje pravedno i transparentno rješavanje žalbi. Prigovori upućene prvoj instanci saslušavale su ili općinske izborne komisije ili CIK, ovisno o tome u čiju su nadležnost spadale. Na odluke prve instance može se žaliti CIK-u i Apelacionom odjeljenju Suda BiH.

Generalno gledano, CIK je kompetentno obradio prigovore vezane za izbore, ali nije uvijek poštovao pravne rokove. Dodatni zadatak CIK-a – donošenje odluka o mogućem sukobu interesa izabranih i imenovanih zvaničnika³⁴ - predstavljao je teret radu komisije i njenog pravnog odjeljenja, naročito u periodu pred održavanje izbora.

U zakonskoj regulativi nije kodificirano pravo na javna saslušanja u vezi sa prigovorima i žalbama. Pored toga, za razliku od CIK-a, općinske izborne komisije ne vode sistematsku evidenciju o zaprimljenim prigovorima, niti prosljeđuju kopije prigovora ili svojih odluka CIK-u.³⁵ CIK nema centralizovanu bazu podataka o svim prigovorima uloženi u BiH. Mnogi prigovori bili su sitni, a CIK je, kao i općinske izborne komisije, pokazao profesionalnost u rješavanju.

Prije početka izborne kampanje, CIK-u je uloženo 12 prigovora koje se odnose na kršenje propisa o plaćenom oglašavanju.³⁶ CIK je kaznio predstavnike triju političkih stranaka, a ostale su odbačene kao neosnovane.

Od početka kampanje uložena su 43 prigovora (30 općinskim komisijama a 13 CIK-u). Općinske komisije odbacile su dvadeset i tri kao neosnovana, a dva su uvažena,³⁷ dok su ostale u proceduri. Trinaest prigovora uloženo je CIK-u, uglavnom vezanih za neprimjeren jezik.³⁸ Od tih trinaest prigovora, CIK je riješio dva donijevši odluku o kažnjavanju kandidata zbog korištenja jezika mržnje i vrijeđanja učesnika u TV debati i spriječavanja novinara da rade svoj posao.³⁹ Osam je

³⁰ RAK može sankcionisati putem upozorenja, kazni, privremenih zabrana emitiranja i oduzimanja dozvole za emitovanje.

³¹ Dva prigovora su odbačena jer su se odnosili na programe emitirane van perioda kampanje, a jedan kao neosnovan.

³² Čl. 45 Zakona o komunikacijama iz 2003. godine, koji se odnosi na način na koji RAK obrađuje prigovore, ne propisuje nikakve rokove i navodi da se „agencija mora potruditi da riješi prigovore u razumnom vremenskom roku“.

³³ Uključujući Transparency International, National Endowment for Democracy, norveško Ministarstvo vanjskih poslova, Centar građanskih inicijativa, Omladinsku informativnu agenciju, NATO i Demokratski pokret mladih, CIK, Fondaciju CURE, i BH Gender Center.

³⁴ Kako je propisano Zakonom o sukobu interesa u vladinim institucijama BiH iz 2003. godine.

³⁵ CIK zahtijeva od općinskih komisija da to čine, ali to nije ničim regulisano.

³⁶ Čl. 16.14 St. 3 Izbornog zakona BiH.

³⁷ Općinska komisija donijela je odluku i naredila uklanjenje nepropisno postavljenih plakata.

³⁸ Čl. 7 Izbornog zakona BiH.

³⁹ To predstavlja kršenje čl. 7.3 St. 1 Izbornog zakona BiH. Kazna je iznosila 2.500 BAM (oko 1.250 EUR).

odbačeno zbog nedostatka dokaza, a ostali su u proceduri. Nadalje, općinskim komisijama uloženo je 31 prigovora u vezi sa nominacijama članova biračkih odbora. Jedan je uvažen⁴⁰ a 30 odbačeno kao neosnovani; na 9 od tih 18 odluka o odbacivanju uložene su žalbe CIK-u, i on ih je uvažio.

Podnesena su četiri krivična izvještaja u vezi sa prekršajima vezanim za izbore: jedan u Brčkom, u vezi sa navodnom protuzakonitom registracijom biračke opcije za RS od strane lokalnih Bošnjaka, i tri vezana za navodne lažne registracije za glasanje poštom iz inostranstva.

IX. UČEŠĆE ŽENA I NACIONALNIH MANJINA

Žene su i dalje u značajnoj mjeri nedovoljno zastupljene u izabranim tijelima na svim nivoima vlasti. U Vijeću ministara BiH nema žena, u FBiH ima samo jedna ministrica, u RS-u dvije, od ukupno 34 ministarstva u vladama oba entiteta.⁴¹

Zakon o ravnopravnosti spolova propisuje jednako učešće žena u svim sferama javnog života, uključujući zakonodavna i izvršna tijela. Iako taj zakon treba uskladiti sa svim ostalim pravnim aktima, još uvijek ne postoje efikasni mehanizmi za njegovu implementaciju i provođenje.⁴²

Pravni propisi koji se tiču izbalansiranosti polova na kandidatskim listama su ispoštovani, i 37.7 kandidata u izbornim utrkama koje je posmatrao OSCE/ODIHR EOM činile su žene.⁴³ Dvije žene i sedamnaest muškaraca takmičili su se za državno predsjedništvo, a jedna žena i osamnaest muškaraca za mjesto predsjednika RS-a. U izbornim programima koje je posmatrala jedinica za monitoring medija pri OSCE/ODIHR EOM-u, tek oko 10 procenata vremena emitiranja bilo je posvećeno kandidatima ženama.

U sastavu CIK-a nalazi se jedna žena, koja također predsjedava komisijom. Žene zauzimaju 198 od 515 mjesta u općinskim izbornim komisijama, a na čelu su 42.⁴⁴

U BiH postoji 17 zvanično priznatih nacionalnih manjina.⁴⁵ Većina ih ima vrlo mali broj pripadnika, a samo je broj Roma veći.⁴⁶ Od 3.900 koji su učestvovali u izbornim trkama samo jedan je bio iz reda manjina, 139 iz reda "ostalih" te 28 "nepredijeljenih". OSCE/ODIHR EOM-u je skrenuta pažnja na činjenicu da je broj birača romske nacionalnosti koji nemaju lične karte i dalje nepoznat, usprkos određenim nastojanjima da im se izdaju lični dokumenti.⁴⁷

⁴⁰ Odnosila se na lice nominirano za mjesto u biračkom odboru, a koje je u isto vrijeme obavljalo funkciju vijećnika.

⁴¹ U prošlom sazivu parlamenata žene su činile 14.3 procenata (Predstavnički dom BiH), 18.3 procenata (Dom naroda RS-a) odnosno 21.4 procenat (Predstavnički dom FBiH) ukupnog broja parlamentaraca (Gender Center FBiH, http://www.fgenderc.com.ba/bh/godisnji_izvjestaji.html).

⁴² Zakon o ravnopravnosti spolova usvojen je u martu 2003. godine. Član 32 propisuje da „svi državni i entitetski zakoni, kao i drugi odgovarajući propisi, moraju biti usklađeni sa odredbama ovog Zakona, najdalje šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona“.

⁴³ 63 žene (12.3 procenata) i 450 muškaraca bilo je na čelu spiskova kandidata.

⁴⁴ Ovo predstavlja povećanje od 28.5 procenata u odnosu na 2006., kad je samo 30 općinskih komisija imalo ženu na mjestu predsjedavajućeg. Čl. 2.14 Izbornog zakona BiH propisuje da „sastav izborne komisije mora općenito odražavati ravnopravnu zastupljenost oba spola“.

⁴⁵ Državni zakon o zaštiti lica koja pripadaju nacionalnim manjinama, usvojen 2003., dopunjen 2005. godine, navodi Albance, Crnogorce, Čehe, Italijane, Židove, Mađare, Makedonce, Njemce, Poljake, Rome, Rumune, Ruse, Rusine, Slovake, Slovence, Turke i Ukrajinke.

⁴⁶ Prema popisu iz 1991. godine, pripadnici 17 nacionalnih manjina ukupno čine 0.8 procenata stanovništva, dok "ostali" čine 2.4 procenta. Prema popisu, populacija Roma broji nekih 9.000 osoba. Vjeruje se da je njihov stvarni broj veći (procjene variraju od 30.000 do 100.000).

⁴⁷ Na primjer, u prvoj polovini 2009., nevladina organizacija (NVO) *Vaša Prava* sprovela je projekt, finasciran od strane Evropske komisije i UNHCR-a, pod nazivom „Sprečavanje bezdržavnosti i pribavljanje ličnih dokumenata za ugrožene Rome“.

X. DOMAĆI I MEĐUNARODNI POSMATRAČI

Opće izbore 2010 uglavnom su posmatrali stranački posmatrači. Općinske izborne komisije odobrile su ukupno 53.738 ove vrste posmatrača. Pored toga, CIK je odobrio 106 koji su posmatrali rad komisije i procedure u glavnom centru za prebrojavanje u Sarajevu.⁴⁸

Broj posmatrača iz civilnog sektora bio je ograničen. Registrirano je ukupno 779 koji su predstavljali 20 nevladinih organizacija (NVO). Taj broj je pet puta manji u odnosu na 2006. godinu. Izgleda da je do smanjenja broja došlo zbog smanjenja obima finansiranja a neki predstavnici nevladinih organizacija izrazili su mišljenje da manji broj domaćih posmatrača utječe na transparentnost procesa, naročito u fazi prebrojavanja glasova.

Ukupan broj akreditiranih međunarodnih posmatrača iznosio je 531, uključujući i predstavnike izbornih komisija iz inostranstava kao i iz rezidentnih ambasada i konzulata.

XI. DAN IZBORA

Dan izbora je protekao mirno i uredno. Na dan izbora uloženo je sto-osam prigovora vezanih za kršenje izbornih pravila. Neki prigovori uloženi su CIK-u zbog navodnih kršenja predizborne šutnje. Posmatrači su primijetili da su politički takmičari poslali zastupnike na skoro sva biračka mjesta, dok su domaći nestranački posmatrači bili prisutni samo u svakom desetom posjećenom biračkom mjestu.

Posmatrači su ocijenili otvaranje biračkih mjesta kao “dobro” ili “veoma dobro” u 92 procenata slučajeva. Nisu sve procedure upotpunosti ispoštovane. Dok je većina biračkih mjesta otvorena na vrijeme, primijećeni su manji zastoji zbog dugotrajnih procedura otvaranja uglavnom izazvanih brojanjem praznih glasačkih listića i unošenjem podataka u obrasce.⁴⁹

Posmatrači su ocijenili process glasanja kao “dobar” ili “veoma dobar” u 95 procenata posjećених biračkih mjesta. Povreda tajnosti glasanja primijećena je u 17 procenata posjećених biračkih mjesta⁵⁰, uključujući i nesavijanje glasačkih listića prije ubacivanja u kutiju. Proceduralni problemi su primijećeni u iznosu od 15 procenata, uključujući i glasačke kutije koje nisu odgovarajuće zapečaćene ili glasačke kutije koje nisu zabilježene. Obiteljsko ili grupno glasanje primijećeno je u 24 procenta posjećених biračkih mjesta, pogotovo u rurlanim područjima. Pretjerane gužve primijećene su u 9 procenata slučajeva, glasanje preko opunomoćenika u 5 procenata slučajeva, a u 3 procenta slučajeva zabilježeno je da ista osoba pomaže većem broju birača. Transparentnost procesa je ocijenjena “dobra” ili “veoma dobra” u 95 procenata slučajeva.

Proces prebrojavanja je ocijenjen kao “dobar” ili “veoma dobar” u 91 procenat slučajeva. Iako je primijećene broje proceduralne greške tokom brojanja, djeluje kao da nisu imale uticaj na sveukupnu ocjenu procesa. U 31 procenat slučajeva, birački odbori su imali poteškoće u kompletiranju obrasca za rezultate glasanja a u 17 procenata slučajeva, rezultati nisu poravnani. Kršenje zakona predstavlja to što su kopije obrazaca za rezultate glasanja nisu date posmatračima u oko 66 procenata slučajeva a rezultati nisu javno objavljeni u 30 procenata od ukupnih biračkih mjesta.

⁴⁸ CIK je, u saradnji sa Vijećem Evrope u julu 2010. godine sproveo obuku za trenere stranačkih promatrača.

⁴⁹ Posmatrači su primijetili da je 16 biračkih mjesta otvoreno sa zakašnjenjem od duže od 15 minuta u 142 biračka mjesta.

⁵⁰ Glavni kandidat u jednoj od predsjedničkih utrka je označi svoj glasački listić ispred televizijskih kamera.

Na osnovu prvobitnih posmatranja, kalkulacije općinskih izbornih komisija djeluju dobro organizirane i transparentne, gdje su članovi općinskih izbornih komisija dobro razumijeli procedure. Novi sistem unosa podataka za kalkulaciju rezultata izgledalo je da dobro funkcioniše omogućujući CIK-u da dobije i objavi rezultate tokom izborne noći. Posmatrači su primijetili neke slučaje grešaka u obrascima za brojanje glasova koji su vraćeni općinskim izbornim komisijama ili promijenjeni u slučaju manjih grešaka.

CIK je na svojoj web stranici objavila rezultate i broj nevažećih glasačkih listića po biračkom mjestu. Također se obavezala da će istražiti bilo kakve navode o biračkim nepravilnostima. CIK je iskazala zabrinutosti zbog relativno visokog broja nevažećih glasačkih listića i najavila da će provjeriti rezultate biračkih mjesta kao odgovor za bilo kakve prigovore, ili na svoju inicijativu, što nalaže i zakon. U vrijeme pisanja ovog izvještaja, procenat nevažećih glasačkih listića bio je 6,88 procenata u FBiH i 9,53 procenta u RS-u. Preliminarni odziv birača bio je 56,28 procenata.

Jedini zvaničan dokument je engleska verzija ovog izvještaja. Dostupni su nezvanični prijevodi na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku.

ZAHVALE I PODACI O MISIJI

Sarajevo, 4. oktobar 2010. godine – Na općim izborima 2010 ocjenjuje se u kojoj su mjeri izbori usklađeni sa posvećenošću OSCE-a i Vijeća Evrope demokratskim izborima, kao i sa zakonima Bosne i Hercegovine. Izvještaj o tome podnosi se prije završetka izbornog procesa. Konačna ocjena izbora ovisit će, djelimično, o provođenju preostalih faza izbornog procesa, uključujući tu i kalkulaciju i objavljivanje rezultata, te rješavanje eventualnih prigovora ili žalbi. OSCE/ODIHR će podnijeti detaljan konačni izvještaj, koji će sadržavati i preporuke za eventualna poboljšanja, nekih osam sedmica po završetku izbornog procesa. Izvještaj će biti podnesen Stalnom vijeću Parlamentarne skupštine OSCE-a na njihovom jesenjem sastanku u Palermu. Delegacija Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope prezentirat će izvještaj na narednoj plenarnoj sjednici u Strazburu.

Posmatračka misija OSCE/ODIHR-a otvorila je ured u Sarajevu 26. augusta 2010. godine, sa 15 eksperata u glavnom gradu i 20 dugoročno angažiranih posmatrača raspoređenih po cijeloj Bosni i Hercegovini. Na dan izbora, oko 307 kratkoročnih posmatrača bili su raspoređeni u Međunarodnoj Izboroj posmatračkoj misiji (IEOM), uključujući tu 237 kratkotrajna posmatrača OSCE/ODIHR-a, delegaciju Parlamentarne skupštine OSCE-a koja broji 39 članova, dvadesetšestočlanu delegaciju Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, te petočlanu delegaciju Parlamentarne skupštine NATO-a. Ukupno je bilo raspoređeno 39 posmatrača iz zemalja članica OSCE-a. IEOM je posmatrao glasanje na nekih 1.347 od ukupno 5.276 biračkih mjesta, prebrojavanje na 118 biračkih mjesta, te kalkulaciju u jednom broju općinskih izbornih komisija.

Gospodin Roberto Battelli (Slovenija), predvodnik delegacije Parlamentarne skupštine OSCE-a, bio je imenovan od strane Predsjedavajućeg OSCE-a za Posebnog koordinatora, kako bi predvodio kratkoročnu posmatračku misiju OSCE-a. Gospodin Tiny Kox (Holandija) predvodio je delegaciju Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, a gospodin Wladyslaw Sidorowicz (Poljska) delegaciju Parlamentarne skupštine NATO pakta. Ambasador Daan Everts (Holandija) na čelu je Misije za posmatranje izbora OSCE/ODIHR-a.

IEOM se zahvaljuje vlastima Bosne i Hercegovine na pozivu da posmatra izbore, Centralnoj izbornoj komisiji na saradnji i dokumentima za akreditaciju, te Ministarstvu vanjskih poslova i drugim organima na pomoći i saradnji. IEOM također izražava zahvalnost misiji OSCE-a u Bosni i Hercegovini, te drugim međunarodnim institucijama na njihovoj podršci i saradnji.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte sljedeće osobe:

- Ambasador Daan Everts, Predsjedavajući OSCE/ODIHR EOM, u Sarajevu;
- Gosp. Jens Eschenbacher, glasnogovornik OSCE/ODIHR (+48 603 683 122); ili
- Gosp. Igor Dolgih, savjetnik za izbore OSCE/ODIHR, (+48 603 793 780);
- Roberto Montella, Parlamentarna skupština OSCE-a, +38763936294 ili +4369910428681, programmeofficer@oscepa.at;
- Vladimir Dronov, Parlamentarna skupština Vijeća Evrope, +38763088082 ili +33663493792, vladimir.dronov@coe.int;

- Svitlana Svyetova, Parlamentarna skupština NATO pakta, +38763088080 ili +32475481942, ssvyetova@nato-pa.int.

Adresa OSCE/ODIHR EOM-a:

Holiday Inn Sarajevo, 8. sprat
Zmaja od Bosne 4, 71000
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel: +387 (0)33 288 801/802/803/804
Fax: +387 (0)33 288 813
E-mail: office@odih.ba